

IN DE BREEDTE OF DE DIEPTE

Ik moet voortmaken. Mijn winterklussen aan de boot liggen achter op schema. Timmerwerk, gedoe met kunststoffen, water, elektra, elektronica, lopend want: de lijst is lang. Ik verbeeld me dat de nog niet doorgeestreepte klussen me met de dag indringender aangrijpen. Naast de kluslijst ligt namelijk de agenda met een reeks afspraken voor vaartochten. De eerste start al op 14 april.

Ik kijk graag naar dat tweede overzicht. Het is het resultaat van een uitnodiging aan alle familieleden, vrienden en vriendinnen om dit jaar nog eens mee te varen: 'Kom maar met ideeën en voorstellen.' Dat werd een ingewikkelde puzzel van doelen en kalenderperiodes binnen een geografische rechthoek met de zuidwestelijke hoek bij de Canarische eilanden en de noordoostelijke bij Estland, terwijl de meerderheid al blij is met een tochtje op de Wadden.

Bij het oplossen van die puzzel deed ik een plezierige ontdekking: je moet bij het bedenken van een vaartocht kiezen tussen de breedte of de diepte. Reizen in de breedte gaat snel en vluchtig. Je zeilt veel, komt ver en beleeft oppervlakkig veel variatie in de omgeving. Zoek je verdieping, dan gaat je belangstelling uit naar de aard en bijzonderheden van je vaargebied, de natuurlijke omgeving, het achterland en de historie en cultuur ervan. Je neemt voor dat alles de tijd en zeilt dus minder.

Breedte en diepte kun je op een langere tocht wel met elkaar afwisselen, maar binnen eenzelfde tijdspanne zijn ze nauwelijks te combineren. Ik ben me nooit zo bewust geweest van het belang van deze keuze, maar als ik hem loslaat op alle tochten die ik tot nu toe heb gemaakt, zie ik een sterke wetmatigheid. Nieuwsgierig geworden vond ik zelfs een bruikbare wetenschappelijke verklaring in de baanbrekende studie over vrije tijd 'Vakantie van het leven' van socioloog Jaap Lengkeek (1996). Hij stelde de vraag hoeveel vrijheidsbeleving er eigenlijk zit in de tijd waarin je vrij bent van de dagelijkse routine. Lang geen 100 procent! Hij noemt daarvoor vijf bepalende factoren: tijdsbeleving, bewustzijnsspanning, opschorten van twijfels of vermoedens over het eigen bestaan, beleving van het eigen lichaam en verandering van de sociale ordening. Deze factoren kunnen elkaar versterken, maar elkaar ook tegenwer-

ken. Ze zijn op twee totaal verschillende manieren door vakantievierders in te vullen: passief en actief. Toegepast op een zeiltocht is reizen in de breedte tamelijk passief. Je zeilt langere afstanden, maar van uur tot uur gebeurt er niet veel en je ondergaat veranderingen in de omgeving als plezierige variatie zonder er veel mee te doen. De actieve reiziger is een ontdekker die mentaal voortdurend bezig is met het hoe en waarom. Hij bouwt op die manier aan 'de andere werkelijkheid' die maakt dat hij zich vrij voelt van de dagelijkse sleur. In de praktijk kan die 'wet van breedte of diepte' erg behulpzaam zijn bij het maken van vakantieplannen. Vanzelfsprekend begin je dan bij de grootste gemene deler in de voorkeuren van jezelf en je reisgenoten.

Maar hoe zit het dan met de zeilerij buiten de vakanties om, in dat lange vaarseizoen dat in april begint en pas eindigt in november? Het water waaraan jouw haven ligt, is bekend terrein. Je actieradius is beperkt. Een weekeindtochtje in de breedte levert daardoor weinig

Is dat de reden waarom zoveel boten – ook tijdens weekenden met mooi weer – in hun box blijven liggen?

nieuwe 'beleving' op. Sterker: als je voordat je op echt vaarwater komt, eerst nog door een sluis moet of door een lang kanaal of smalle geul, ervaar je dat deel misschien niet eens als vrijheid. Zou dat een van de redenen kunnen zijn waarom zoveel boten – ook tijdens weekenden met mooi weer – in hun box blijven liggen? Deze gedachte is een opmaat voor de volgende: zoek het eens in de diepte. Elk vaarwater en het achterland ervan hebben hun bijzonderheden, hun geschiedenis en typische natuur, hun verhalen en waterhuishoudkundige eigenaardigheden. Beter weten waar je vaart en verkennend afwijken van gebaande routes, een goed beeld ontwikkelen van de bodemdiepte buiten de geulen, weten wat er om je heen leeft, boven en onder water, dat alles kan bijdragen aan het plezier aan boord. Dus als de breedte beperkt is, kies dan voor de diepte. ●

ROB BIJNSDORP is journalist, communicatieadviseur en zwerver op en langs het water. De nieuwste ontwikkelingen in jachtontwerpen en navigatie-elektronica gaan aan hem voorbij. Maar des te meer gaat zijn aandacht uit naar de kwaliteit van het leven aan boord en naar de bijzonderheden van het water waarop we varen.